

1 Dokazno breme

Glavna pravna podlaga so: členi 249 do 365 zakonika o civilnem postopku (*Codul de procedură civilă*).

1.1 Kakšna so pravila o dokaznem bremenu?

Trditev, dano v postopku, mora stranka, ki jo je dala, dokazati, razen v nekaterih primerih, ki so izrecno določeni z zakonom. Tožeča stranka mora utemeljiti svojo tožbo. Dokazno breme za ugovore tožene stranke nosi tožena stranka. V primeru domnev pa se dokazno breme prenese s stranke, ki ga sicer nosi, na nasprotno stranko.

1.2 Ali obstajajo pravila, ki določena dejstva izvemajo iz dokaznega bremena? V katerih primerih? Ali je mogoče predložiti dokaze, da bi dokazali neveljavnost posebne pravne domneve?

Nikomur ni treba dokazati, kar mora sodišče nujno vedeti.

Predpostavlja se, da je sodišče seznanjeno z veljavno zakonodajo v Romuniji. Vendar mora zainteresirana stran dokazati predpise, ki niso objavljeni v romunskem uradnem listu (*Monitorul Oficial*) ali drugje, mednarodne konvencije, pogodbe in sporazume, ki se uporabljajo v Romuniji, niso pa vključeni v zakonodajo, ter običajno mednarodno pravo. Pravila, določena v tajnih dokumentih, se lahko preverijo in upoštevajo le, če so izpolnjeni zakonsko določeni pogoji. Sodišče lahko na svojo pobudo upošteva pravo tuje države, če so se stranke nanjo sklicevale pred sodiščem. Tuje pravo je treba dokazati v skladu z določbami *civilnega zakonika* (*Codul civil*), ki obravnavajo vsebino tujega prava.

Če je dejstvo splošno znano ali se ne izpodbija, se sodišče lahko odloči, da ga v okoliščinah primera ni treba dokazati. Običajni način dela, pravila in prakse, vzpostavljene med strankami, mora dokazati stranka, ki se nanje sklicuje. Lokalna pravila in predpise mora stranka, ki se sklicuje nanje, dokazati le, če tako zahteva sodišče.

Domneva je sklep v skladu z zakonodajo ali sklep sodišča na podlagi znanega dejstva, da bi se ugotovilo neznano dejstvo. Pravna domneva (*prezumție legală*) pomeni izvetje osebe, ki ima koristi od nje, iz bremena dokazovanja dejstva, ki se po zakonu šteje za dokazano. Pravna domneva se lahko zavrne z dokazi o nasprotnem, razen če zakon ne določa drugače.

1.3 Do kakšne mere mora biti sodišče prepričano o dejstvu, da na njem utemelji svojo sodbo?

Dokazi morajo biti dopustni in relevantni za reševanje zadeve. Potem ko sodišče dovoli predložitev dokazov za določena dejstva, po svoji presoji svobodno odloči, ali so bila zadevna dejstva dokazana, razen če ni z zakonom določeno drugače.

2 Pridobivanje dokazov

2.1 Ali je za pridobivanje dokazov vedno potreben predlog stranke ali lahko sodnik v nekaterih primerih dokaze pridobi na lastno pobudo?

Dokaze mora tožeča stranka predložiti v svoji tožbi in tožena stranka v svojem odgovoru na tožbo, razen če ni z zakonom določeno drugače; sicer se dokazi lahko zavrnejo. Če predloženi dokazi niso zadostni za celovito rešitev zadeve, sodišče naroči strankam, naj jih dopolnijo. Sodišče lahko na svojo pobudo opozori stranke na potrebo po dodatnih dokazih in lahko odredi predložitev dodatnih dokazov, tudi če se stranke ne strinjajo.

Stranke lahko predlagajo izvedbo naslednjih dokazil: listin, izvedenskih mnenj, pričanj prič, ogleda na kraju samem in zaslišanja stranke, če nasprotna stranka zahteva, da se zadevno stranko pozove na pričanje. Novi zakonik o civilnem postopku ureja tudi materialne dokaze; to je lahko pomembno pri nekaterih kategorijah civilnih tožb (npr. tožba za razvezo zakonske zveze).

2.2 Kateri so nadaljnji koraki, če je predlogu stranke za pridobitev dokazov ugodeno?

Sodišče najprej prouči, ali so dokazi, ki jih predložijo stranke, dopustni, nato pa izda sklep, s katerim opredeli dejstva, ki jih je treba dokazati, dopustne dokaze in obveznosti strank v zvezi z izvajanjem dokazov. Če je mogoče, se dokazi izvedejo na isti obravnavi, kjer so dovoljeni.

Izvajanje dokazov urejajo nekatera osnovna pravila: dokazi se izvedejo po vrstnem redu, ki ga določi sodišče; če je mogoče, se dokazi izvedejo na isti obravnavi; dokazi se izvedejo pred vsebinsko obravnavo zadeve; če je mogoče, se dokazi in nasprotni dokazi izvedejo hkrati.

Dokazi se izvedejo na javni obravnavi pri sodišču, ki obravnava zadevo, razen če zakon določa drugače. Če se lahko zaradi objektivnih razlogov dokazi izvedejo samo v drugem kraju, jih lahko na podlagi zaprosila izvede sodišče iste stopnje ali nižjestopenjsko sodišče, če v navedenem kraju ni sodišča iste stopnje.

2.3 V katerih primerih lahko sodišče zavrne predlog stranke za pridobitev dokazov?

Dokazi se lahko uporabijo le, če izpolnjujejo določene pogoje v zvezi z njihovo zakonitostjo (*legalitate*), verodostojnostjo (*verosimilitate*), ustreznostjo (*pertinență*) in tehtnostjo (*concludență*). Kar zadeva zakonitost, morajo predloženi dokazi pomeniti dokaze v skladu z zakonom in ne smejo biti prepovedani z zakonom. Kar zadeva verodostojnost, zahtevani dokazi ne smejo biti v nasprotju s splošno priznanimi naravnimi zakoni. Kar zadeva ustreznost, morajo biti dokazi povezani s predmetom zadeve, tj. dejstvi, ki jih je treba dokazati v podporo tožbi ali odgovoru na tožbo, ki ju predložijo stranke. Dokazi so dopustni, če so verodostojni in ustrezni za rešitev zadeve.

Sodišče mora zavrniti zahtevek za predložitev listine, če se vsebina listine nanaša na strogo osebne zadeve, povezane z dostojanstvom ali zasebnostjo osebe, če bi bila predložitev listine neskladna z obveznostjo varovanja zaupnosti, ali če bi predložitev sprožila kazenski postopek zoper stranko, njenega zakonca ali katerega koli krvnega sorodnika oziroma sorodnika v svaštvu do vključno tretjega kolena.

Zaslišanje prič ni dopustno za dokazovanje pravnih poslov v vrednosti več kot 250 RON, za katere zakon zahteva pisne dokaze. Zaslišanje prič ni dopustno niti, če je v nasprotju z vsebino uradne listine ali če tako vsebino presega.

Dokaze predloži tožeča stranka v tožbi ali tožena stranka v odgovoru na tožbo. Dokaze, ki so predloženi drugače, lahko sodišče zahteva in dovoli v katerem koli od naslednjih primerov: potreba po dokazih se pojavi zaradi spremembe zahtevka, potreba po dokazih se pojavi med postopkom in stranka tega ni mogla predvideti, stranka sodišču dokaže, da zaradi utemeljenega razloga zahtevanih dokazov ni mogla predložiti v dovoljenem roku, izvajanje dokazov ne vodi do odložitve postopka, vse stranke izrecno soglašajo.

2.4 Katera dokazna sredstva obstajajo?

Pravni posel ali dejstvo se lahko dokaže z listinami, pričami, domnevami, priznanjem ene od strank (na njeno pobudo ali kot odziv na zaslišanje), z izvedenskimi mnenji, materialnimi dokazi, ogledom na kraju samem ali drugimi dokaznimi sredstvi, določenimi z zakonom.

2.5 Kateri so načini pridobivanja dokazov od prič in ali se ti razlikujejo od načinov za pridobitev dokazov od izvedencev? Kakšna so pravila v zvezi s predložitvijo pisnih dokazov in izvedenskih poročil/mnenj?

Stranke predlagajo priče, bodisi tožeča stranka v tožbi bodisi tožena stranka v odgovoru na tožbo. Potem ko se dovoli zaslišanje prič, sodišče pozove priče na zaslišanje.

Če se sodišču zdi koristno pridobiti mnenje strokovnjakov za pojasnitev dejstev, na zahtevo strank ali po svoji presoji imenuje enega ali tri izvedence ter izda sklep, v katerem so navedeni vidiki, v zvezi s katerimi morajo predložiti mnenje, in rok za njihovo delo. Ugotovitve izvedencev se zapišejo v izvedenskem mnenju. Na zahtevo strank ali sodišča se lahko naroči novo poročilo drugega izvedenca, če je to utemeljeno.

Kar zadeva listinske dokaze, lahko vsaka stranka predloži ustrezno overjeno kopijo listin, ki jih želi uporabiti v postopku. Stranka mora imeti pri sebi tudi izvornik in ga na zahtevo predložiti sodišču, drugače se zadevna listina ne upošteva. Sodišče lahko odredi predložitev listine, ki jo ima nasprotna stranka, če je to skupna listina strank v postopku, če se je tudi nasprotna stranka v postopku sklicevala nanjo ali če jo mora predložiti. Če listino hrani stranka in je ni mogoče predložiti sodišču, je mogoče pooblastiti sodnika, v čigar prisotnosti lahko stranke pregledajo listino, kjer je na voljo. Če listino hrani tretja oseba, je lahko ta oseba pozvana kot priča in se od nje zahteva, da prinese listino.

Dokazi se izvajajo za zaprtimi vrati pri pristojnem sodišču. Če se morajo dokazi izvesti v drugem kraju, jih izvede pooblaščen sodišče iste stopnje ali nižjestopenjsko sodišče, če v navedenem kraju ni sodišča iste stopnje. Če vrsta dokazov to omogoča in če se stranke strinjajo, sodišču, ki izvaja dokaze, ni treba pozvati strank na obravnavo.

2.6 Ali so določena dokazna sredstva močnejša od ostalih?

Načini dokazovanja imajo enako veljavo, razen v primerih, izrecno določenih z zakonom.

Listine v verodostojni obliki (*forma autentica*) stranke pogosto sprejmejo zaradi koristi, ki jih imajo, vključno z domnevo o verodostojnosti, kar pomeni, da oseba, ki se sklicuje na verodostojno listino, ne nosi dokaznega bremena.

2.7 Ali so za dokazovanje določenih dejstev obvezni določeni načini dokazovanja?

Kot dokaz pravnega posla v vrednosti več kot 250 RON se sprejmejo samo listinski dokazi, čeprav so nekatere izjeme, v katerih se sprejme tudi zaslišanje prič.

Listina v verodostojni obliki je, dokler ni razglašena za ponarejeno, zanesljiv dokaz pri poslovanju s katero koli osebo o ugotovitvah o dejstvih, do katerih je osebno prišla oseba, ki je listine overila v skladu z zakonom. Vendar izjave strank, zapisane v verodostojni listini, veljajo kot dokaz le, dokler se ne dokaže nasprotno.

V primeru domnev, prepuščenih presoji sodnika, se lahko sodnik sklicuje nanje le, če zaradi svoje pomembnosti in moči izkazujejo verjetnost domnevnega dejstva, take domneve se lahko sprejmejo le, če zakon dopušča zaslišanje prič.

2.8 Ali so priče dolžne pričati po zakonu?

Glej odgovor na vprašanje 2.11.

2.9 V katerih primerih lahko priče zavrnejo pričanje?

Zakonik o civilnem postopku ne določa razlogov, zaradi katerih lahko priča zavrne pričanje, temveč navaja le osebe, ki jih ni mogoče zaslišati kot priče, in osebe, izvzete iz nastopanja kot priče. Glej odgovor na vprašanje 2.11.

2.10 Ali je lahko oseba, ki zavrne pričanje, kaznovana ali prisiljena, da priča?

Sodišče kaznuje pričo, ki ne nastopi ali odkloni pričanje. Če priča ne nastopi v odziv na prvi poziv, lahko sodišče izda nalog za privedbo osebe pred sodišče (*mandat de aducere*). V nujnih zadevah lahko sodišče izda tak nalog tudi za prvo zaslišanje.

Če oseba ne nastopi pred sodiščem ali noče odgovoriti na vprašanja, lahko sodišče to šteje za polno priznanje ali le kot začetni dokaz v korist stranke, ki je predlagala tako pričanje.

2.11 Ali obstajajo določene osebe, od katerih ni dovoljeno pridobiti dokazov?

Naslednje osebe ne morejo pričati: krvni sorodniki in sorodniki v svaštvu do vključno tretjega kolena, zakonec, nekdanji zakonec, zaročenec/zaročenka ali zunajzakonski partner, osebe v sovražnem razmerju ali razmerjih, ki vključujejo koristi od katere od strank, osebe, ki nimajo pravne sposobnosti ali poslovne sposobnosti (*sub interdicție judecătorească*), in osebe, obsojene zaradi lažnega pričanja. V tožbah v zvezi s sorodstvom, razvezo zakonske zveze in drugimi družinskimi razmerji lahko sodišče zasliši krvne sorodnike in sorodnike in sorodnike v svaštvu, razen potomcev.

Naslednje osebe so izvzete iz nastopanja kot priče:

duhovniki, zdravniki, farmacevti, odvetniki, notarji, sodni izvršitelji, mediatorji, babice in medicinske sestre ter pripadniki vseh drugih poklicev, ki so po zakonu zavezani k zaupnosti ali poklicni molčečnosti v zvezi z dejstvi, s katerimi se seznanijo med opravljanjem svojih dolžnosti ali poklicnih dejavnosti, tudi po prenehanju opravljanja svoje dejavnosti;

sodniki, tožilci in javni uslužbenci, tudi po prenehanju opravljanja svojih dolžnosti, v zvezi z zaupnimi informacijami, s katerimi se seznanijo med opravljanjem svojih dolžnosti;

osebe, ki bi lahko s svojimi odgovori sebe, svoje sorodnike, svojega zakonca, nekdanjega zakonca itd. izpostavile kazenskemu pregonu ali javnemu zaničevanju.

2.12 Kakšna je vloga sodnika in strank na zaslišanju prič? Pod kakšnimi pogoji je lahko priča zaslišana prek videokonference ali z drugimi tehničnimi sredstvi?

Sodišče pozove priče in določi vrstni red, po katerem bodo zaslišane. Pred zaslišanjem se priča identificira in zapriseže. Vsako pričo je treba zaslišati ločeno. Priča najprej odgovori na vprašanja, ki jih zastavi predsednik senata, nato pa z dovoljenjem predsednika na vprašanja, ki jih zastavi stranka, ki je pričo predlagala, in nasprotna stranka. Pričo, ki ne more nastopiti pred sodiščem, se lahko zasliši na kraju, kjer je.

Pravnih določb, ki bi urejale zvočne ali video posnetke pričanj, ni, vendar so taki posnetki dopustni. Pozneje se lahko ti v skladu z zakonom na zahtevo zainteresirane strani preprišejo.

3 Ocenjevanje dokazov

3.1 Ali so sodišču postavljene omejitve pri izdaji sodbe, če stranka dokaza ni pridobila zakonito?

Če stranka, ki je predložila listino, vztraja pri njeni uporabi, čeprav je domnevno ponarejena in ta domneva ni bila umaknjena, in če kaj nakazuje na avtorja ponaredka ali sosterilca, lahko sodišče prekine postopek in takoj domnevno ponarejeno listino predloži pristojnemu državnemu tožilstvu, skupaj s poročilom, pripravljenim v ta namen, in zahtevo za preiskavo ponaredka. Če kazenskega postopka ni mogoče začeti ali nadaljevati, civilno sodišče samo izvede preiskavo ponaredka.

Po drugi strani sodišče naloži globo avtorju pritožbe, vložene v slabi veri, v zvezi s pripravo ali podpisom listine ali verodostojnostjo zvočnega ali video posnetka.

Pri ocenjevanju izjav prič sodišče upošteva iskrenost prič in okoliščine, v katerih so se seznanile z dejstvi, ki so predmet njihovih izjav. Če sodišče na podlagi postopka sumi, da je priča krivo pričala ali je bila podkupljena, pripravi poročilo in zadevo preda pristojnemu organu pregona.

3.2 Ali moja izjava šteje kot dokaz v postopku, v katerem nastopam kot stranka?

Če katera od strank prizna dejstvo, ki ga je nasprotna stranka uporabila kot razloge za tožbo ali odgovor na tožbo, je tako priznanje dokaz. Priznanje pred sodiščem je popoln dokaz zoper osebo, ki je podala priznanje, in ga ni mogoče upoštevati le delno, razen če se nanaša na ločena dejstva, ki niso povezana med seboj. O zunajsodnih priznanjih lahko sodišče samostojno presodi. Zanje se uporabljajo zahteve glede dopustnosti in dokazovanja, ki urejajo druge dokaze v skladu z običajnim pravom.

Sodišče se lahko strinja, da se katera koli stranka pozove na zaslišanje v zvezi z osebnimi dejstvi, če meni, da je to relevantno za odločanje v zadevi.

Pomembna povezava

<http://www.just.ro/>

Zadnja posodobitev: 08/09/2021

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.